גן | מורה מחליף | שיעור חירום · עומד בפני עצמו | 45 דק' | 5 דקות הכנה | 🖨️ בלי מקרן

מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

הכפתור שהלך לאיבוד: ממיינים לפי צבע וצורה

📖 הסבר למורה: הכנה ב-5 דקות

השיעור עובד עם מה שיש בכל גן: קוביות, משחקים וחפצים מהמדפים. אין צורך במקרן, בציוד מיוחד או בהיכרות קודמת עם הילדים.

1. מדפיסים את דף העבודה, עותק לכל ילד (עמוד אחד), ומכינים צבעים.
2. אוספים לסל 10 חפצים מהגן בצבעים ובצורות שונים: קוביה, כדור, צלחת, חישוק, ספר, מכסה וכדומה.
3. מסמנים על הרצפה (בגיר, בחבל או בסרט הדבקה) לוח של 3 על 3 משבצות, או מציירים אותו על הלוח.
4. קוראים פעם אחת את הסיפור "הכפתור שהלך לאיבוד" (דקה וחצי).

🎯 מטרות השיעור

- הילדים ימיינו חפצים לפי תכונה אחת: צבע או צורה
- הילדים יגלו שלפעמים צריך תכונה נוספת כדי למצוא דבר אחד בדיוק
- הילדים יתרגלו הקשבה ותור בשיחה במעגל

🚪 פתק כניסה (3 דקות)

במעגל, בעל פה (במקום פתק). המורה שואלת, והילדים עונים בתנועה:

1. "מי לובש היום משהו אדום? קומו לרגע!"
2. "הראו לי באצבעות: כמה פינות יש לריבוע?"
3. "מצאו בעיניים, בלי לקום, משהו עגול בגן."

למורה: אין תשובות לא נכונות בשאלה 1 ובשאלה 3. בשאלה 2 התשובה היא 4. בדף העבודה יש גרסה מודפסת קצרה לילדים שכבר מחזיקים עיפרון.

⏱️ מהלך השיעור דקה אחר דקה

דקות	מה עושים (ומה אומרים)

0-3	מתכנסים במעגל. "שלום, אני המורה של היום. אני צריכה עזרה של בלשים, אתם מוכנים?" פתק כניסה בעל פה (שלוש השאלות למעלה).
3-8	המספר הגדול: מוציאים מהסל 10 חפצים אחד אחד וסופרים יחד בקול עד 10. שואלים: "איך אפשר לסדר אותם בשתי קבוצות?" מקבלים כל רעיון.
8-15	מקריאים את הסיפור "הכפתור שהלך לאיבוד". עוצרים אחרי "שני כפתורים אדומים ועגולים!" ושואלים: "איך דובי ימצא את הכפתור שלו?"
15-25	לוח המיון על הרצפה: כל ילד בתורו מניח חפץ במשבצת הנכונה (שורה = צבע, טור = צורה). הכיתה בודקת: "אגודל למעלה אם הוא במקום הנכון".
25-35	בשולחנות: דף העבודה. המורה מקריאה כל משימה בקול ומדגימה על הלוח. מי שמסיים מצייר בגב הדף "כפתור חדש לדובי".
35-40	בדיקה עצמית במעגל: שלוש שאלות "אגודל למעלה או למטה".
40-45	כרטיס יציאה: כל ילד מראה חפץ אחד ואומר לאיזו קבוצה הוא שייך. מסיימים בסידור הגן במיון: "כל הקוביות האדומות לסל!"

🔢 פתיחה: המספר הגדול

10

מציגים 10 חפצים וסופרים אותם יחד בקול. "עשרה חפצים, ועשרה ילדים יכולים לסדר אותם בעשר דרכים שונות!"

שואלים: "מה דומה בין הכדור לצלחת?" (שניהם עגולים). "ומה דומה בין הכדור לקוביה האדומה?" (אולי הצבע). ככה מגלים שאפשר למיין לפי צבע, ואפשר למיין לפי צורה.

📜 סיפור: הכפתור שהלך לאיבוד (להקראה)

לדובי הדובון היה מעיל חום וחם, ועליו ארבעה כפתורים אדומים ועגולים. בוקר אחד, כשדובי רץ לשחק בחצר, נשמע "טיק!" וכפתור אחד קפץ מהמעיל ונעלם.

דובי חיפש מתחת לשולחן, חיפש ליד הנדנדה, ואז ראה את קופסת הכפתורים של הגן. הוא פתח אותה, ואוי! מאות כפתורים: כחולים, צהובים, ירוקים, עגולים, מרובעים ואפילו כפתור בצורת לב.

"איך אמצא את הכפתור שלי?" בכה דובי. החתולה מיצי אמרה: "בוא נשאל שאלות של בלשים. איזה צבע הכפתור שלך?" "אדום!" כל הכפתורים שאינם אדומים חזרו לקופסה. נשארה ערימה קטנה.

"ואיזו צורה?" שאלה מיצי. "עגול!" המרובעים והמשולשים חזרו לקופסה, ונשארו... שני כפתורים אדומים ועגולים!

דובי הסתכל על המעיל, על שלושת הכפתורים שנשארו בו, ואז על שני הכפתורים שבידו. "לכפתורים שלי יש ארבעה חורים קטנים," אמר. הם ספרו יחד: לכפתור אחד היו שני חורים, ולשני ארבעה. "הנה הוא!"

הגננת תפרה את הכפתור בחזרה. ומאז, כשמשהו הולך לאיבוד בגן, דובי ומיצי שואלים שלוש שאלות של בלשים: איזה צבע? איזו צורה? ומה עוד מיוחד בו?

שאלו אחרי הסיפור: "אילו שאלות עזרו לדובי? למה לא הספיק לשאול רק על הצבע?"

📊 לוח המיון (מסמנים על הרצפה)

מסמנים לוח של 3 שורות ו-3 טורים. בכל שורה צבע, ובכל טור צורה. כל ילד מניח חפץ במשבצת שלו. חפץ שאין לו מקום (למשל ירוק) מקבל "בית מיוחד" ליד הלוח.

	עיגול ●	ריבוע ■	משולש ▲
אדום			
כחול			
צהוב			

אפשר להחליף צבעים לפי החפצים שיש בגן. אם אין חפצים במשולש, משתמשים בשני טורים בלבד.

🤔 למה זה חשוב?

מיון הוא הבסיס לסדר: ככה מוצאים צעצוע, מסדרים את הגן אחרי משחק, ואחר כך גם לומדים מספרים ואותיות.

בסיפור דובי גילה דבר חשוב: לפעמים תכונה אחת לא מספיקה, וצריך לשאול עוד שאלה. זו חשיבה של בלשים.

💬 שאלות לדיון

1. איזה צבע וצורה היה הכפתור של דובי?
2. למה דובי לא מצא את הכפתור אחרי השאלה הראשונה?
3. מה עוד אפשר לבדוק בכפתור, חוץ מצבע וצורה? (גודל, מספר חורים, חלק או מחוספס)
4. איך אנחנו מיינים כשמסדרים את הגן?

✅ בדיקה עצמית

במעגל. הילדים מרימים אגודל למעלה (נכון) או למטה (לא נכון):

1. "כדור הוא עגול."
2. "ריבוע הוא צבע."
3. "אפשר לשים את כל הקוביות האדומות באותה קבוצה."

תשובות: 1 למעלה. 2 למטה (ריבוע הוא צורה). 3 למעלה.

💡 טיפים מעשיים

- מדברים מעט ומדגימים הרבה: מחזיקים חפץ ביד ומניחים אותו בעצמכם לפני שמבקשים מהילדים.
- שומרים על תור בעזרת חפץ מדבר: רק מי שמחזיק את החפץ מדבר.
- ילד שמתקשה לחכות מקבל תפקיד: "שומר הסל" שמגיש את החפצים.
- לפני כל מעבר: "1, 2, 3, עיניים אליי" ומחכים לשקט.

🎟️ כרטיס יציאה (3 דקות)

1. כל ילד בוחר חפץ אחד ואומר: "זה ___ (צבע) ו___ (צורה)."
2. בדף העבודה: מציירים כפתור חדש לדובי, ואומרים לחבר באיזה צבע וצורה הוא.

🏁 סיכום

"היום היינו בלשים של צבעים וצורות. מצאנו את הכפתור של דובי בעזרת שאלות: איזה צבע? איזו צורה? ומה עוד מיוחד בו?"

מסיימים בסידור הגן במיון: כל ילד מחזיר חפץ אחד למקום שלו.

💡 הערות למורה המחליף

השיעור נבנה כך שמחליף שלא מכיר את הגן יכול להעביר אותו מיד. אם יש סייעת, בקשו ממנה לשבת ליד ילדים שמתקשים להחזיק עיפרון.

לא כל הילדים מזהים צבעים בקלות (למשל עיוורון צבעים). אם ילד מתבלבל, בקשו ממנו למיין לפי צורה בלבד, בלי להעיר.

פעילות של 45 דקות ארוכה לגן. אם הילדים עייפים אחרי 25 דקות, דלגו לסיכום ולמשחק תנועה מבנק הפעילויות.

📝 בדף העבודה

דף אחד: פתק כניסה קצר, צביעת עיגולים, "מי לא שייך?", המשך דגם, מתיחת קווים לקבוצה וכרטיס יציאה. מחוון בעמוד השני.

מחוון למורה

מחוון: בלשי הצבעים והצורות

פתק כניסה: כל בחירה נכונה. אפשר לספור יחד איזו צורה אהובה על רוב הילדים.

1. ארבעה עיגולים (○) צבועים באדום.
2. שורה 1: הריבוע ■. שורה 2: העיגול ○. שורה 3: הריבוע הריק □.
3. שורה 1: ▲ ואחריו ●. שורה 2: ■ (הדגם הוא שני ריבועים מלאים ועיגול).
4. במעיל היו ארבעה כפתורים, ואחד מהם נפל.
5. כל ציור של חפץ עגול מתקבל (כדור, צלחת, שעון, גלגל).

כרטיס יציאה: כל ציור מתקבל. כדאי שהילד יאמר בקול את הצבע והצורה.